

Examensarbeten och det omgivande samhället

Kristina Pellmer

Universitetslektor i folkhälsovetenskap vid Mälardalens högskola, och ansvarar sedan ett flertal år för kurserna med examensarbeten på kandidat- och magisternivåer. Kontakt: Kristina Pellmer, HVV, Mälardalens högskola, kristina.pellmer@mdh.se

Denna artikel redovisar erfarenheter av samarbete mellan folkhälsoutbildning vid en högskola och det omgivande samhället. Samverkan innebär att studenterna ges antingen under fältarbetskurs eller genom reguljära samråd mellan högskolan och omgivningen goda möjligheter att välja uppsatsämnen både på kandidat- och magisternivå samtidigt som kommuner, landsting, organisationer och företag får hjälp med kvalificerad uppföljning och utvärdering av folkhälsoanknutna verksamheter. Hittills har drygt 200 examensarbeten på kandidatnivå och 125 på magisternivå skrivits, och majoriteten av dessa sker i nära samverkan med det omgivande samhället.

Abstract: This article presents a close cooperation during several years between the public health education at the university and various authorities and organizations in the region and means that the students are offered and can choose practical topics with public health perspectives for their theses on bachelor and master levels. So far over 200 bachelor theses and 125 master theses have been published. Thus the students will learn about daily public health work in the surrounding society at the same time as the actors in public health will receive evidence-based follow-ups and evaluations of their public health activities. Both governmental, non-governmental organizations and private workplaces participate in this collaboration.

Kandidatuppsatser

Folkhälsovetenskaplig **grundutbildning** startade vid Mälardalens högskola hösten 1998, och våren 2001 skrevs de första kandidatuppsatserna inom utbildningen. Fram till vårens uppsatser, som just nu skrivs, har cirka 200 uppsatser skrivits. Majoriteten av dessa har en författare per uppsats. Mer än 2/3 av dessa examensarbeten på kandidatnivå skrivs i samverkan med aktörer i det omgivande samhäl-

let. Cirka 40 procent av dessa uppsatser berör folkhälsoverksamheter i Västmanland.

Idén till ett uppsatsämne kommer ofta fram vid diskussioner under det femveckors fältarbete som sker strax före uppsatskursen. Det handlar främst om uppföljning och utvärdering av verksamheter vilka bedrivs på de olika arbetsplatserna som kommer att behandlas i uppsatserna.

tema

Nedan följer några exempel på teman för kandidatuppsatser just nu:

- Hänsyn till folkhälsoaspekter i den fysiska planeringen på olika sätt i ett landsting
- Effekter inom ett företag av hälsoprofilbedömningar av dess personal
- Frivilligorganisationernas möjlighet att bistå utsatta barn

Ett annat sätt för studenterna att hitta tänkbara uppsatsämnen är att gå igenom de listor, vilka upprättas när olika uppdrag inkommit inför varje ny uppsatskurs. Uppdragen inför vårens temaarbeten har inkommit från bl.a. landsting, kommuner, ideella föreningar, Vägverket och enskilda politiker. Uppdragen i vår handlar t.ex. om att

- Ta fram en metod för att intervjua brandmän om deras arbetsmiljö
- Utvärdera olika projekt som Riskbruksprojektet samt ordination av fysisk aktivitet
- Orsaker till att vissa skolor lyckats bättre med att minska skol- och förbättra kunskapsnivån

Några studenter väljer själva sina uppsatsämnen och då fastnar de för ett tema som de är särskilt intresserade av eller område inom vilket de hoppas kunna få arbete efter utbildningen t.ex. företagshälsovård, SIDA eller andra projekt i låginkomstländer.

De studenter som skriver sina uppsatser om ämnen via uppdrag av det omgivande samhället brukar inbjudas till sin uppdragsgivare för att inför politiker, ledning och personalgrupper

presentera sina examensarbeten. Det har vid flera tillfällen hänt att dessa studenter erbjuds projektanställning för att vidareutveckla sina examensarbeten.

Landstinget Västmanland delar ut en stipendiesumma till årets bästa kandidatuppsats, vilket pris senast tilldelades en uppsats om riskbruksprojektet och uppföljning av barnmorskors alkoholfrågor vid MVC.

Magisteruppsatser

Folkhälsovetenskaplig **magisterutbildning** påbörjades vid Mälardalens högskola 2002. Sedan starten har 125 magisteruppsatser skrivits. Liksom vid kandidatuppsats skrivs magisteruppsats i huvudsak av studenter en och en.

Över hälften av uppsatsämnena i magisterutbildningen har berört konkreta projekt i Sörmland och Västmanland. De flesta berör kommunala eller landstingdrivna verksamheter med folkhälsoanknytning. Vanliga målgrupper i uppsatserna är arbetslivsfrågor samt barn och ungdom men på senare tid har alltförvalt teman om äldres hälsa.

Ett flertal studenter, vilka efter avlagd kandidatexamen har varit några år i förvärvsarbete, återkommer sedan för att skriva en magisteruppsats. Denna brukar i dessa fall beröra deras eget förvärvsarbete och sker i samverkan med berörd arbetsgivare.

Exempel på aktuella magisteruppsatser, vilka har initierats av det omgivande samhället ges nedan:

- Effekter av tobaksarbete i en kommun
- Fysisk aktivitet bland äldre som bor kvar hemma
- Fem frågor om hälsan vid kontakter med primärvården

I några fall fortsätter studenten i sin magisteruppsats en fördjupad uppföljning eller utvärdering av en verksamhet vilken påbörjades i kandidatuppsatsen.

Flera studenter har skrivit sitt examensarbete efter att ha samlat in material i en by i Mocambique. Det har då handlat om kvinnors och barns situation i byn, och materialet har samlats in genom intervjuer och enkäter med hjälp av tolk.

Landstinget i Sörmland utser årligen bästa magisteruppsats, vilket också innebär att de erhåller en stipendiesumma. Det senaste priset till bästa examensarbete på magisternivå handlade om barns skolsituation i Mocambique.

Diskussion

Erfarenheterna från Mälardalens högskola om samverkan med kommuner, landsting, myndigheter, frivilligorganisationer, näringslivet, företagshälsovården med flera instanser med förslag till teman för examensarbeten på både grund- och avancerad nivå vid folkhälsovetenskaplig utbildning leder till påtaglig ömsesidig nytta. Studenterna får med stöd av sina handledare vid

högskolan ta sig an frågeställningar och material, av den karaktär som de ofta möter i det kommande förvärvsarbetet.

Detta nära samarbete har rönt stort intresse hos aktörer i det omgivande samhället, vilka direkt eller indirekt arbetar med frågor av folkhälsokaraktär. De får genom examensarbetena en kvalificerad genomgång av sina verksamheter och projekt. Uppsatserna vid folkhälsoutbildningen på högskolan har kommit att betraktas som en viktig del av både kvalitetsarbete och utvärdering av folkhälsoverksamheter ute i samhället.

Studenternas examensuppsatser har spelat en stor roll vid arbetsgivarnas bedömning när folkhälsostudenter har sökt anställning efter avslutad utbildning.

Samverkan med uppsatserna har också lett till att nyckelpersoner vid de aktuella instanserna i det omgivande samhället ofta har ställt upp som kostnadsfria föreläsare vid olika folkhälsokurser vid högskolan.

Referenser

Uppsatser från Mälardalens högskola kan återfinnas på följande adress: <http://mdh.diva-portal.org/smash/search.jsf>.